

---

# Iława, st. I, wyk. 8, gm. loco, woj. warmińsko-mazurskie

---

Informator Archeologiczny : badania 33, 172-173

---

1999

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej [bazhum.muzhp.pl](http://bazhum.muzhp.pl), gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach  
dozwolonego użytku.

tym zaprojektowano niewielką piwniczkę do przechowywania beczek z napojami, wykop wykonano do głębokości ca 2 m. Ze względu na liczne elementy uzbrojenia terenu w tym miejscu oraz biegnącą nitkę kanalizacji, znajdujące się w tym rejonie nawarstwienia stratygraficzne uległy niemal całkowitemu zniszczeniu i przemieszaniu. W stropie wykopu wystąpiły warstwy zasypowe w postaci szarej piaszczystej ziemi z nielicznym gruzem. Warstwa ta zalegała do głębokości 0,7 m. Od 0,7 do 0,9 m wystąpiła warstwa gruzu z zaprawą, a od 0,9 do 1,4-1,5 m szara, silnie spłaszczona ziemia będąca pierwotnym poziomem użytkowym na terenie cmentarza. W spągu wykopu wystąpiły żółte piaski przemieszane z żółtą i jasnobrunatną gliną, będące częściowo nawarstwieniami calcowymi. W warstwach tych zalegają prawdopodobnie pochówki w układzie anatomicznym. Podkreślić należy, iż na głębokości, do której wykonano omawiany wykop, nie wystąpiły pochówki w układzie anatomicznym. Zalegały tu natomiast kości ludzkie w układzie bezładnym. Sytuacja taka powstała na skutek prowadzonych wcześniej w tym rejonie prac ziemnych, które musiały częściowo zniszczyć kilka pochówków szkieletowych. Materiał zabytkowy nie wystąpił.

Przeprowadzone nadzory potwierdziły, iż na terenie dzisiejszego parku istniał cmentarz szkieletowy, który funkcjonował od początków powstania miasta, to jest od późnego średniowiecza, aż do czasów nowożytnych (nawet do początku XVIII w.). Pochówki zalegają zapewne na głębokości przekraczającej 2 m od obecnej powierzchni terenu. Niestety w obrębie nadzorowanego wykopu nie udało się uchwycić ani jednego wkopu grobowego. Wykonane nadzory potwierdziły też sytuację, która została zarejestrowana zarówno w obrębie wykopu 5, jak też wykopu 6, czyli fakt zalegania pochówków na stosunkowo dużej głębokości. Podobnie jak to miało miejsce w przypadku dwóch poprzednich wykopów, tak i tutaj materiał zabytkowy praktycznie nie wstąpił. Niemniej należy w dalszym ciągu ściśle nadzorować wszelkie prace ziemne prowadzone w obrębie nieistniejącego już cmentarza, nawet te o niewielkiej głębokości.

Materiały i dokumentacja z badań znajdują się w Archiwum WKZ w Olsztynie.

Badania nie będą kontynuowane.

**ŁAWA**, st. I, wyk. 8, gm. *loco*, woj. warmińsko-mazurskie

- osada średniowieczna – XV w.
- miasto nowożytne XIX-XX w.

Ratownicze badania wykopaliskowe przeprowadzone zostały w związku z planowaną w tym miejscu budową kamienicy mieszkalno-użytkowej. Finansowane one były przez Ławskie Przedsiębiorstwo Budowlane „IPB”. Prace wykopaliskowe wykonane zostały w terminie od 6 lipca do 30 sierpnia i kierowali nimi Zbigniew Kobyliński i Dariusz Krasnodębski (autor sprawozdania) z Instytutu Archeologii i Etnologii PAN w Warszawie. Powierzchnia przebadanego obszaru wynosiła około 700 m<sup>2</sup>. Pierwszy sezon badań.

Stanowisko znajduje się na terenie działki 177 przy ul. Niepodległości 2, położonej w centrum współczesnego miasta, u zbiegu ulic Niepodległości i Kazimierza Jagiellończyka.

Jak wynika z planów miejskich, sporządzonych na początku XIX wieku, rejon badań stanowił granicę średniowiecznego przedmieścia, otoczonego wałem ziemnym (*Kleine Erdwallung*), znajdującym się w rejonie dzisiejszej ulicy Jagiellończyka. Pod koniec XIX lub na początku XX wieku działka ta została zabudowana i do roku 1945 znajdowały się w tym miejscu dwie piętrowe kamienice mieszkalne z użytkowym parterem. W wyniku działań wojennych i późniejszego niszczenia świadectw niemieckiej kultury na terenach dawnych Prus Wschodnich, budynki zostały spalone i zrównane z ziemią. Na początku lat 60-tych wybudowano tu parterowy pawilon, mieszczący restaurację „Marago”. W czasie prac wykopaliskowych natrafiono na doskonale zachowane kamienno-ceglane piwnice, w których zalegała warstwa gruzu z olbrzymią ilością różnego rodzaju przedmiotów użyt-

kowych przemieszonych po spaleniu budynku i zawaleniu się stropów, z wyższych kondygnacji. Pozwoliło to na odtworzenie funkcji poszczególnych pomieszczeń znajdujących się zarówno na poziomie piwnicy, jak i na wyższych kondygnacjach. Dzięki zastosowaniu metod archeologicznych, udało się szczegółowo odtworzyć kolejne etapy powstawania budynku, jego przebudowy, a następnie zniszczenie i przemienienie w stanowisko archeologiczne. Równoległe do prac wykopaliskowych przeprowadzona została kwerenda archiwalna, w czasie której pozyskano źródła ikonograficzne, przedstawiające budynki przed ich zburzeniem oraz uzyskano informację o właścicielach i użytkownikach poszczególnych pomieszczeń.

W miejscach nie zniszczonych przez fundamenty kamienicy, natrafiono na pozostałości średniowiecznej warstwy kulturowej oraz pochodzące z tego okresu doły posypowe. Łącznie znaleziono około 6 tys. fragmentów ceramiki datowanej od XIII do XVIII w.

Zabytki i dokumentacja przechowywane są w Urzędzie Konserwatora Wojewódzkiego i Muzeum Okręgowym w Olsztynie.

Średniowieczne materiały zabytkowe opublikowane zostały w *Warmińsko-Mazurskim Biuletynie Konserwatorskim* R. I, 1999 r. Przygotowana do druku w *Roczniku Olsztyńskim* jest monografia części nowożytniej.

Badania nie będą kontynuowane.

**INOWROCLAW**, st. 3 – kościół pw. św. Mikołaja, gm. *loco*, woj. kujawsko-pomorskie, AZP 44-40

Badania prowadzili prof. dr hab. Jadwiga Chudziakowa i mgr Wojciech Miłek (Instytut Archeologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu). Finansowane przez parafię rzymskokatolicką pw. św. Mikołaja.

Badania miały charakter ratowniczy i prowadzone były w związku z montażem instalacji systemu ogrzewczego w kościele. Podzielono je na dwa etapy. W pierwszym prowadzono obserwację badawczą przy wykonywaniu odwiertów geotechnicznych na skwerze położonym po zachodniej stronie kościoła. W okresie średniowiecza obszar ten stanowił część forteczną, południowo-zachodni narożnik obwarowań miejskich. W drugim etapie przeprowadzono wyprzedzające badania archeologiczne wewnątrz kościoła w kruchcie, przy filarze empory organowej, w miejscu projektowanej maszynowni.

Na podstawie przeprowadzonych badań udało się poczynić wiele istotnych obserwacji na temat stratygrafii terenu przyległego do świątyni. W oparciu o analizę 64 odwiertów geologicznych określono kierunek przebiegu, szerokość oraz przekrój systemu dwóch fos biegnących do siebie równoległe, zlokalizowanych przy murach obronnych miasta.

W wykopie otwartym we wnętrzu kościoła zarejestrowano warstwę cmentarną użytkowaną w okresie od 1. połowy XV do XVI wieku włącznie. Odkryte szkielety ludzkie ułożone były na wznak, na linii południowy zachód – północny wschód, z głowami skierowanymi na południowy zachód, bez wyposażenia, z licznymi śladami uderzeń. W wykopie odsłonięto również fundament filara ściany zachodniej oraz filara empory organowej, określając ich technikę budowy i głębokość posadowienia.

Badania będą kontynuowane.

**JAWORZE**, st. 12, gm. *loco*, woj. śląskie, AZP 108-47/14

- osada kultury łużyckiej
- grodek stożkowaty (XIV-XV w.)

Badania prowadzili mgr mgr Bożena i Bogusław Chorąży (Muzeum Okręgowe w Bielsku-Bia-